

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1742-5

24. august 2020

## **Avgjørelse av klage på avslag på søknad om forebyggende felling av bjørn i deler av region 5**

Klima- og miljødepartementet viser til klage 10. juni 2020 fra Rendalen kommune, som på vegne av Rendalen, Tolga og Tynset kommuner klager på Miljødirektoratets vedtak av 22. mai 2020 om avslag på søknad om forebyggende felling av bjørn.

**Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 22. mai 2020 om avslag på søknad om forebyggende felling av bjørn i Rendalen, Tolga og Tynset kommuner. Departementet har i denne saken lagt vekt at det ikke forelå noen akutt skadesituasjon våren 2020 og at det var lite potensial for fremtidig skade av et visst omfang. Vi har i denne vurderingen videre lagt vekt på at det på vedtakstidspunkt ikke var påvist skader på sau i de tre kommunene og at det ikke var gjort DNA-funn av bjørn utenfor det som i forvaltningsplanen er definert som blå sone. Klagen er dermed ikke tatt til følge.**

### **Saksgang**

Rendalen kommune søkte 20. mai 2020 i samråd med Tolga og Tynset kommuner om tillatelse til skadefelling av bjørn. Miljødirektoratet avslo 22. mai 2020 søknaden. Rendalen kommune påklaget 10. juni, på vegne av Rendalen, Tolga og Tynset kommuner, Miljødirektoratets vedtak om avslag. Miljødirektoratet fant ikke grunn til å endre sitt vedtak, og oversendte 10. juli 2020 klagen til endelig avgjørelse i Klima- og miljødepartementet.

### **Klagers anførsler**

Rendalen, Tolga og Tynset kommuner, heretter omtalt som klager, anfører at Miljødirektoratets saksfremstilling og konklusjon ikke sterkt nok tar hensyn til og vektlegger beitebruk, beitedyr og beitebrukernes virksomhet. Klager viser videre til at det bare er

hannbjørner som er påvist ved DNA-funn i området og at uttak av en til to av disse ikke vil påvirke bestanden. Det peker også på at søknad om skadefelling gjelder et område hvor beitedyrene skal ha fortrinn, der det skal være forutsigbart for beitebrukerne at potensielle skadegjørere skal kunne tas ut før beiteslipp. Klager mener det ikke er riktig som Miljødirektoratet skriver i sitt avslag at DNA-funn av bjørn inneværende år ikke ligger innenfor beiteområdet til Sølendalen Havnelag, da beiteområdet for Sølendalen ikke er korrekt avtegnet i forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark fra 2014. Klager viser for øvrig til erfaringer til en situasjon i 2019, da kommunene opplevde mange skader på sau som følge av angrep fra ulv, og ønsker ingen gjentakelse av en slik lignende situasjon.

### **Miljødirektoratets vurdering**

I sitt avslag på søknad om innførselstillatelse av 22. mai 2020 skriver Miljødirektoratet blant annet:

*"Det er søkt om skadefelling av bjørn innenfor kommunene Rendalen, Tolga og Tynset. Dette med bakgrunn i en observasjon av bjørn i området Sølen 14. mai 2020. (...)*

*Det er ikke påvist skader på sau inneværende år. For beitesesongen 2019 ble det påvist 12 skader på sau i Rendalen og 1 skade i Tynset, antall sau erstattet som drept av bjørn i de tre kommunene etter beitesesongen 2019 er 54 i Tynset, 36 i Rendalen og 1 i Tolga. Det ble felt en bjørn i juli og tre bjørner i september innenfor rovvilt region 5 i 2019.*

*Forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark, vedtatt 10. januar 2014 legger føringer for rovviltforvaltningen i regionene. Planen deler arealet i regionen inn i to soner, der grønn sone er prioriterte beiteområder og blå sone rommer områder som er viktige for å oppnå bestandsmålene for rovvilt og viktige beiteområder. Hele Tynset og Tolga samt de deler av Rendalen kommune som er vest for Glomma befinner seg i grønn sone. Rendalen kommune øst for Glomma er i blå sone.*

*Det er til nå i år gjort DNA funn av tre ulike bjørner i Rendalen kommune, alle de registre observasjonene er gjort innenfor den delen av kommunene som er i blå sone, jf. forvaltningsplanen. Det er ikke registrert observasjoner eller DNA funn av bjørn inneværende år i Tynset eller Tolga kommune, ei heller innenfor beiteområdet til Sølendalen Hamnelag slik det er presentert i forvaltningsplan for rovvilt i region 5 Hedmark. Miljødirektoratet finner ikke noe grunnlag for å iverksette skadefelling av bjørn basert på synsobservasjon av bjørn i område Sølen 14 mai 2020."*

I sitt oversendelsesbrev til Klima- og miljødepartementet 10. juli 2020 skriver Miljødirektoratet videre blant annet:

*"I henhold til prinsippet om geografisk differensiert forvaltning skal det være en forskjell mellom beiteprioriterte områder og forvaltningsområdene for rovdyr når det gjelder terskel for uttak. Selv om det er en lav terskel for uttak av rovvilt som gjør skade i beiteprioritert område, skal det normalt være en akutt skadesituasjon eller et potensiale for fremtidig skade av et visst omfang for å tillate skadefelling.*

*I det aktuelle området er grensedragningen mellom de to typene forvaltningsområder ikke helt tydelig. Hele Tynset og Tolga, samt de deler av Rendalen kommune som er vest for Glomma, befinner seg i grønn sone (beiteprioritert), slik den er definert i forvaltningsplanen for fredet rovvilt i region 5. Rendalen kommune øst for Glomma er blå sone. Sonen rommer områder som både er viktige for å oppnå bestandsmålene for rovvilt og som er viktige beiteområder (som er en alternativ variant av forvaltningsområder for rovdyr, foruten at beitelagene som er inne i blå sone skal forvaltes som beiteprioriterte områder).*

*Det fremgår av klagen at avgrensingen av beitelagsgrensen til Sølendalen Hamnelag er endret. Miljødirektoratet forholder seg til gjeldende forvaltningsplan som grunnlag for våre vurderinger. For den konkrete saken har dette imidlertid ingen betydning, da den aktuelle observasjonen av bjørn gjort utenfor områdene til Sølendalen Hamnelag (ved Sølen 14. mai 2020). Dette ble det også opplyst om i anmodningen fra Sølendalen Hamnelag datert 18. mai, der det står at observasjonen var gjort "tett oppi" deres beiteområde.*

*Det er vår vurdering at iverksetting av forebyggende felling av bjørner som streifer i områder i tilgrensende områder til beiteområder ikke vil være i tråd med gjeldende regelverk og politiske føringer. Miljødirektoratet finner ikke grunnlag for å iverksette skadefelling av bjørn basert på en synsobservasjon av bjørn i område Sølen 14. mai 2020."*

### **Klima- og miljødepartementets vurdering**

Saken er behandlet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold ([naturmangfoldloven](#)) §§ 18 første ledd bokstav b og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt ([rovviltforskriften](#)) § 13, jf. §§ 1, 3 og 4. Departementet har, i henhold til naturmangfoldloven § 7, lagt prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. [Ot.prp. nr. 52 \(2008-2009\)](#) s. 376. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal) er det et mål om tre årlige ungekull av bjørn.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i naturmangfoldloven § 8 dermed er oppfylt. I denne saken foreligger det etter departementets syn tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får mindre betydning.

Departementet skal i denne saken ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b:

*"Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-innlandsfisk (...)*

*b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)."*

Naturmangfoldloven krever etter departementets vurdering at skadepotensialet er av et visst omfang og alvorlighetsgrad for at felling skal kunne tillates, jf. også uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling 15. desember 2016 der de skriver "...må det etter vår mening legges til grunn at loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje".<sup>1</sup> Bestemmelsen er utformet med sikte på å gjennomføre [Bernkonvensjonen](#) artikkel 9 nr. 1, jf. naturmangfoldlovens forarbeider (Ot.prp. nr.52 (2008-2009)). Bestemmelsen må derfor tolkes på bakgrunn av konvensjonsbestemmelsens innhold. Også det generelle prinsippet om at norsk rett forutsettes å være i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser, tilsier en slik fortolkning. Artikkel 9 nr. 1 åpner for felling av vilt for å avverge "alvorlig skade" på blant annet husdyr og tamrein, så fremt visse vilkår er tilfredsstillt. Ordet "alvorlig" innebærer krav til et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad. Også konvensjonens verneformål trekker i retning av at det må være tale om fare for kvalifisert skade.

På vedtakstidspunktet var det, som Miljødirektoratet viser til i sitt vedtak 22. mai 2020, ikke påvist skader på sau forårsaket av bjørn så langt i 2020. For beitesesongen 2019 ble det påvist 12 skader på sau i Rendalen og 1 skade i Tynset, antall sau erstattet som drept av bjørn i de tre kommunene etter beitesesongen 2019 er 54 i Tynset, 36 i Rendalen og én i Tolga. Det ble felt én bjørn i juli og tre bjørner i september innenfor rovvilt region 5 i 2019.

Videre skriver direktoratet at det på vedtakspunktet ikke er gjort DNA-funn av bjørn utenfor det som i forvaltningsplanen er definert som blå sone i de tre kommunene.

Per 13. august 2020 er det ifølge [Rovbase](#) påvist to sauer skadet av bjørn i Tolga (9. august) og fire sauer skadet av bjørn i Rendalen kommune (10. august).

Som Miljødirektoratet skriver i sitt oversendelsesbrev til departementet 10. juli 2020, er det direktoratets vurdering at iverksetting av forebyggende felling av bjørner som streifer i områder i tilgrensende områder til beiteområder ikke vil være i tråd med gjeldende regelverk og politiske føringer. Dette er en vurdering departementet er enig i. Vi støtter videre direktoratets vurdering av at det normalt skal være en akutt skadesituasjon eller et potensial for fremtidig skade av et visst omfang for å tillate skadefelling. Skader på sau forårsaket av bjørn i 2019 har ikke vært av et slikt omfang og karakter at departementet finner at det bør åpnes for skadefellingstillatelse på bjørn våren 2020. I dette denne vurderingen får det særlig betydning at det ikke var gjort DNA-funn av bjørn utenfor blå sone i de tre kommunene våren 2020.

---

<sup>1</sup> <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-18---lisensfelling-av-ulv/id2526171/>

De seks sauene som er påvist skadet av bjørn i Tolga og Rendalen kommune etter 9. august 2020 har ikke fått særlig betydning i departementets vurdering i denne saken, jf. at det her dreier seg om en søknad om forebyggende felling før beitesesongen. Skadesituasjoner som oppstår utover beitesesongen skal normalt håndteres av fylkesmannen, som har myndighet for å gi tillatelse til skadefelling på denne tiden av året. I dette tilfellet kan vi nevne at det av Fylkesmannen i Innlandet ble gitt tillatelse 5. august 2020 til skadefellingsforsøk på en bjørn i deler av Alvdal, Tolga, Tynset, Rendalen og Engerdal kommuner, noe som ble forlenget 12. august 2020. Skadefellingstillatelsen endte i skadefelling av en bjørn i Tolga kommune 14. august 2020.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen artene utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av bjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling.

Departementet viser også til naturmangfoldloven § 14 første og annet ledd om avveining mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet om å unngå eller begrense skade på husdyr og tamrein er tillagt vekt i saken.

Departementet finner på bakgrunn av ovennevnte at skadevilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b ikke er oppfylt i dette tilfellet.

Da vilkåret om skade ikke er oppfylt, har ikke departementet vurdert nærmere vilkårene om at felling ikke skal true bestandens overlevelse og om det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling, jf. naturmangfoldloven § 18 annet ledd.

### **Departementets konklusjon**

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 22. mai 2020 om avslag på søknad om forebyggende felling av bjørn i Rendalen, Tolga og Tynset kommuner. Departementet har i denne saken lagt vekt på at det ikke forelå noen akutt skadesituasjon våren 2020 og at det var et lite potensiale for fremtidig skade av et visst omfang. Vi har i denne vurderingen lagt videre vekt på at det på vedtakstidspunkt ikke var påvist skader på sau i de tre kommunene og at det ikke var gjort DNA-funn av bjørn utenfor det som i forvaltningsplanen er definert som blå sone. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)  
avdelingsdirektør

Harald Askilsrud  
Seniorrådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Kopi

Miljødirektoratet

## Adresseliste

|                  |               |      |          |
|------------------|---------------|------|----------|
| Rendalen kommune |               | 2485 | RENDALEN |
| Tolga kommune    | Kommunehuset  | 2540 | TOLGA    |
| Tynset kommune   | Tynset Rådhus | 2500 | TYNSET   |